

Jaké jsou šance hnutí
proti základnám str. 2

*Libanon po izraelském
útoku* str. 8

Jiné 11.září

str. 12

Solidarita

PROTI VÁLKÁM A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

číslo 4

Radar je také základna

Hnutí proti

základnám

Svět bez válek je možný

Úspěšné akce proti základnám

Koncem uplynulého července vznikla v Praze občanská iniciativa „Ne základnám“, která nesouhlasí s umístěním Americké protiraketové základny na českém území. Hlavním cílem iniciativy je požadavek referenda o této otázce. Za tímto účelem probíhají v Praze i na jiných místech republiky petiční akce. Iniciativa „Ne základnám“ je platforma sdružující dnes téměř 40 organizací a jednotlivců. Kromě jiných patří do iniciativy členové Socialistické solidarity, Humanistického hnutí, Českého mírového hnutí, Svazu palestinských studentů, Strany zelených, Sdružení Zdravý životní styl, Strany rovnosti šancí, Komunistického svazu mládeže a další.

Iniciativu podpořila řada významných osobností, mezi nimi také Erazim Kohák, Jan Keller, Ivan Odilo Štampach, Pavel Pečinka nebo Petr Uhl.

Iniciativa „Ne základnám“ uspořádala od svého vzniku několik aktivit na propagaci referenda o základnách.

Již 7.8. předala v budově České televize na Kavčích horách v Praze vedení televize symbolickou raketu, aby tím protestovala proti neobjektivnímu informování o okolnostech vybudování americké protiraketové základny. Kritikům výstavby základny není stále poskytován v médiích téměř žádný prostor k informování veřejnosti.

Druhá akce Iniciativy „Ne základnám“ se uskutečnila 14. 8. Jednalo se o pochod centrem hlavního města. Asi 200 odpůrců základny se sešlo ve spodní části Václavského náměstí, odkud pochodovali poklidně přes Národní třídu, Spálenou ulici a Karlovo náměstí až na Náměstí Míru. Cílem pochodu byla především propagace demonstrace 21. srpna, která se uskutečnila rovněž na náměstí Míru.

V den výročí okupace ČR sovětskými vojsky se sešlo na

tomto náměstí přibližně 500 demonstrantů všech věko-

a Rudolf Převrtil. Na setkání dále vystoupili zástupci Hu-

Symbolické předání rakety řediteli ČT.

Raketový pochod z Václavského nám. na Náměstí Míru

Více jak 500 lidí se sešlo na demonstraci na Nám. Míru 21. srpna

vých kategorií. Hlavní projevy pronesli zástupci Iniciativy „Ne základnám“ Jan Tamáš

manistického hnutí a Strany Rovnosti šancí. Hlavním cílem akce bylo informovat občany o

důsledcích, které výstavba základny v tomto regionu představuje z hlediska zvyšujícího se napětí vyvolaného zbrojením pro celý svět, stejně jako o některých technických parametrech a vojenské politice USA. Iniciativa také apelovala na vládu ČR s požadavkem uspořádání referenda a upozornila na její dlouhodobé a cílené zamlčování a zkreslování informací o chystaném projektu. Iniciativa upozornila, že žádná z dnešních parlamentních stran neměla přitom téma USA základen ve svém volebním programu. Proto současný parlament nemůže mít k rozhodování o této otázce za voliče žádný mandát. Přímou na Náměstí Míru ztvrdili desítky občanů svým podpisem souhlas s požadavkem referenda.

Demonstrací 21. srpna aktivita Iniciativy „Ne základnám“ nekončí, ba naopak. Sdružení pokračuje ve sbírání podpisů pod petici. Petice je k dispozici k podepsání na několika místech v Praze. V Humanistickém centru Narovinu ve Vltavské ulici, v Literární kavárně U čarodějek, v Cross Clubu, v oční optice Progresiv nebo přímo u petičního stolku u stanice metra I.P. Pavlova, a to každý čtvrtek od 17:00 hod. Mimo Prahu jsou petice k dispozici také v Liberci, Českých Budějovicích, Olomouci, Pardubicích, Plzni, Českém Krumlově a v řadě dalších měst.

Další informace o petici, stejně tak jako její plné znění s možností stažení petičního podpisového listu, najdete na webové stránce www.nezakladnam.cz. Zde také najdete všechny potřebné informace o Iniciativě „Ne základnám“, dalších chystaných akcích, stejně tak jako řadu odkazů a informací o samotné protiraketové základně.

Nejbližší chystanou akcí Iniciativy je akce „Světlem proti tmě“, která se uskuteční 11. září v 19hod. na Karlově mostě.

HELENA FRANKE

Protiraketová základna USA jako symbol změny

Před pár dní zahájilo v Praze činnost občanské sdružení spojující jednotlivce i mnoho občanských iniciativ v jejich odporu proti výstavbě americké protiraketové základny. Toto sdružení zahájilo i sběr podpisů pod petici žádající vy-psání celostátního referenda k této otázce a přistoupilo i k pořádání demonstrací na podporu svých požadavků.

Rád bych zde upozornil na některá nebezpečí, kterým musí tato iniciativa čelit. Velká část diskusí o protiraketové základně, které se rozbíhají na stránkách Britských listů a v menší míře i na stránkách Práva (jinde, a to včetně tzv. veřejnoprávních sdělovacích prostředků, se jedná spíše o propagandu proamerického stanoviska) se soustřeďuje na technickou stránku protiraketové obrany, maximálně pak na otázku omezení práva občanů rozhodovat o území a personálu této základny.

Toto zúžení pozornosti na, podle mého názoru, podružné detaily, pak činí obtížným vyvrácení námitky, že se jedná o formu kapitulantství před nepřítelem, ať již jím má být světový terorismus nebo tzv. darebácké státy. Stačí pak připomenout mnichovský diktát a čtenář či divák je ve svém odporu vůči výstavbě základny znejistěn.

Jenže mnichovský diktát má s touto otázkou máloco společného a když něco, tak jen servilní ochotu části českých politiků podřizovat se přáním velmocí.

Demokracie nejsou ohroženy silným a mocensky srovnatelným nepřítelem, proti němuž bychom společně podnikali nutná bezpečnostní opatření. Írán ani Severní Korea nedisponují ani zdaleka silou, srovnatelnou s vojenskou kapacitou vyspělých států a jejich srovnání s nacistickým Německem je čirou a účelově používanou demagogií, jež se opakuje již od dob ideologické přípravy útoku na Írák.

Snad není ani třeba příliš zdůrazňovat, že islámští teroristé nepoužívají mezikontinentální balistické rakety a základna je z hlediska boje proti terorismu naprosto bezvýznamná.

Jde o něco zcela jiného, a to o směr budoucího vývoje globální lidské civilizace. Současná americká vládnoucí třída nám nabízí koncept unilaterálního

vyjádřením pak za největší světovou hrozbu, a tou jsou současné USA, přesněji pak, s vědomím mohutného protibushovského hnutí, jejich

texty). Odmítání protiraketové základny je proto ve své podstatě odmítáním této militarizace světa.

A ještě hlouběji je to boj proti vývoji, který by postupně vedl k odbourávání demokracie, jak to již můžeme vidět dnes na příkladu různých tzv. protiteroristických zákonů. Ty jsou ovšem samy jen výrazem snahy potlačit jakoukoliv opozici vůči konzervativní pravici a cestou rozdmýchávání strachu a z něj rostoucí nenávisti šířit ve společnosti intoleranci vůči každému, kdo nesdílí toto radikálně pravicové a v případě USA i nábožensky fundamentalistické vidění světa.

Tato militarizace světové politiky, prováděná dnes nejaktivněji současnou administrativou USA, sestává z celé řady postupných kroků, kde každý následující se jeví jen jako dílčí, přesto však nutný posun směrem od demokracie a lidských práv k autoritativnímu režimu. Před tímto vývojem nás chrání jen míra odporu, již jsou občané schopni vyvinout při obhajobě svých lidských a občanských práv a při obhajobě těchž práv pro všechny lidi kdekoli na světě.

Pokud jsou dočasně zmanipulováni sdělovacími prostředky, pokud ztratí vědomí vlastních zájmů a podlehnou vlně strachu a hněvu, vyvolané např. teroristickým útokem, jakým byl i ten z 11. září, stávají se obětí vládní politiky nekonzervativců. Schopnost občanů využívat velice nedokonalých nástrojů zastupitelské demokracie k obhajobě vlastních zájmů pak klesá a co bylo kdysi i za cenu lidských životů a proti odporu vlastnických elit vybojováno, je postupně ztráceno.

Antiraketa Interceptor připravena. Stačí zavelet: „Pal“

ho světa se Spojenými státy jako jeho hegemonem, a to i za cenu celé řady válek a rozpoutání dalšího kola závodů ve zbrojení a snad dokonce i s výhledem na válku světovou. Protiraketová základna je důležitým prvkem na této trajektorii.

Právě toto zařazení sporu o výstavbu protiraketové základny USA na území našeho státu do globálních souvislostí dává jasnou odpověď na otázku mnichovství. Nikoliv odmítání její výstavby, ale její přijetí je oním mnichovským kapitulantstvím před zemí, již můžeme v bushovském jazyce označit za darebácký stát či zemi zla, v méně moralist-

vládnoucí kapitalistickou třídou. Přičemž se mi zdá jasné a proto jen podotýkám, že samotná osoba prezidenta Bushe není tím klíčem k pochopení zájmového pozadí současné militaristické a imperiální politiky USA.

Tím klíčem je pochopení toho, jaké mocenské skupiny za ním stojí a jak reprezentuje jejich zájmy. Druhým klíčem pak je dočasné dominantní postavení USA na světové scéně a třetím celá řada „úzkých“ profilů, kterými musí současné kapitalistické státy procházet, a to od surovinové krize, zvláště ropné, až po rostoucí globální konkurenci mezi nimi navzájem (k tomu viz citované

Od jednoho bodu k druhému na této cestě není tak velká vzdálenost a zdánlivě se nemusíme ani příliš znepokojovat. Ano, tohoto práva je nutné se na chvíli vzdát, abychom mohli účinně bojovat proti teroristům, a ještě tohoto a později také tamtoho. Vlády nás budou přesvědčovat, že je nutné jít stále dále po této cestě, protože terorismus nezmizí, spíše bude sílit. Bude sílit, protože americké vojenské intervence neřeší jeho příčiny a svou brutalitou jen šíří ve světě nenávisť. Euro-americký kolonialismus vytvořil a současný neokolonialismus udržuje a reprodukuje sociální kořeny frustrace a hněvu. Tím vším se jen vyhrocují problémy, kterými prochází každá lidská společnost ve svém vývoji a jimiž trpí řada rozvojových zemí. Samotná vojenská síla USA, již jsou mnozí tak ochotni asistovat, je jen nástrojem ekonomických zájmů velkých firem a investorů a jako takový je také používána, pokud toto její „použití“ nenarazí na příliš velký odpor americké veřejnosti. Již z hlediska tohoto svého účelu není proto schopna odstranit kořeny terorismu, fakticky sama přispívá k jeho vzniku a šíření. Pokud by byla ohrožena naše svoboda, pak bychom jistě měli být připraveni za ni bojovat a bez váhání nést všechna rizika a nebezpečí takového boje. Ten by byl v našem nejvlastnějším zájmu. Ale podpora výstavby americké protiraketové základny je se zájmy většiny tzv. obyčejných lidí v přímém protikladu. Skutečné mnichovanství spočívá právě v rezignaci na své vlastní zájmy a v ustrašeném podrobení se zájmům mocenských a vlastnických elit, ať již domácích či zahraničních. První nebezpečí, kterému musí rodící se hnutí „Ne základnám“ čelit, je proto podle mne ztráta zřetel k těmto globálním a výsostně politickým souvislostem. Pokud je vnímáme dostatečně zřetelně, i když ne třeba tak radikálně, jak je tomu zde, přestože tato radikalita je radikalitou jen v českém prostředí, jak ví každý

čtenář Chomského, Wallersteina či Chossudovského a mnoha dalších, stává se nám jasné, že cíle kampaně jsou dlouhodobé a její výsledky mohou podstatně ovlivnit život občanů této země. I z tohoto důvodu nelze počítat s tím, že by svých cílů dosáhla během několika týdnů, mnohem spí-

sám se sebou do rozporu nedostává.“

Tím, že aktivisté žádají vypsatí celostátního referenda o výstavbě raketové základny, popírají toto suverénní právo politiků rozhodovat o nás, popírají jejich nárok na moc nad občany.

I když se jedná o jeden kon-

pokud se opírá o švýcarské konzervativní kulturní zázemí. Přímá demokracie v České republice je ovšem něco zcela jiného.

Již z těchto důvodů lze předpokládat, že s tím, jak bude hnutí sílit, nasadí proti němu vládnoucí elity všechny prostředky od systematické diskreditace v médiích až po

pokusy rozložit či alespoň neutralizovat jej zevnitř. Tato snaha bude o to intenzivnější, že mnohé pravice skupiny nevítají americkou vojenskou základnu jen jako vojensko-mocenský faktor, ale jako faktor politický, od něž očekávají posílení svých pozic na domácí politické scéně, a to přinejmenším. Tajné naděje pak spočívají v představě o zesílení přímého politického vlivu USA na českou politiku.

Vše, co jsem zde dosud napsal, směřuje ještě k jednomu pozoruhodnému momentu současných dějin. Krátce po skončení II. světové války, zhruba tak koncem 50tých a počátkem 60tých let 20. století začala prudce růst životní úroveň obyvatel Evropy a USA.

Předchozí ostré sociální konflikty a jim odpovídající mentální mapy společenské reality a slovníky, byly zvolna opuštěny. Poslední vzepětí odporu proti systému představoval rok 1968 na západě i východě. Re-

volta byla poražena tím, že se kapitalistické systémy zbavily částí svých autoritářských prvků, které již nyní byly postradatelné, a dopřály svým občanům rostoucí životní úroveň, tedy větší podíl na vytvářeném společenském bohatství. Vítězství bylo dosaženo za cenu částečného ústupu.

Kapitalismus zvítězil právě tím, že ustoupil. S jistými modifikacemi platí tento obraz i pro země tzv. východní. Mohu-li volně parafrázovat Marcuseho, roste-li životní úroveň, bouří se jen blázen. Rok 1968 je zlomem. Jistou roli zde sehrála i ideová konkurence sovětského systému, jak jsem již psal ve svých dřívějších textech.

Krátce po rozvinutí konzum-

Můžou být demonstrace proti základnám impulsem pro nového hnutí?

še půjde o měsíce.

Obtíže kampaně se zdůrazňují i tím, že se střetává ještě s jedním zásadním problémem. Její cíl spočívá v popření základního principu zastupitelské demokracie tak, jak je u nás chápán politickými elitami. Podle něj si občan zvolí poslance a ti pak mohou rozhodovat, jak se jim zlíbí. Toto právo chápou jako odvozené od jakéhosi obecného mandátu rozhodovat o těch, kteří je volili, a to i v otázkách, které nebyly součástí jejich volebních programů. Tato interpretace je sice nelogická a popírá sama sebe, ale důležitější je, že vyjadřuje zájmy politických elit. A jak již kdysi dávno napsal Karel Marx: „Zájem rozporů neznepokojují, neboť se

krétní případ, je nebezpečný nejen tím, že se staví proti zájmům supervelmoci, ale především tím, že ukazuje na vážné nedostatky zastupitelské demokracie. Jak daleko je od kampaně za referendum o raketové základně k požadavku na uzákonění obecného referenda a dokonce snad na zavedení přímé demokracie jako takové?

Rodící se občanské hnutí představuje potenciál, jehož nebezpečí pro vládnoucí elity spočívá v možnosti přechodu od jednoho dílčího požadavku ve volání po systémové změně. Švýcarsko, s jeho relativně rozvinutým systémem přímé demokracie, není pro kapitalismus nebezpečné, pokud zůstává v Evropě výjimkou a

ní společnosti ztrácí slovník radikální sociální kritiky svůj sociální základ, obsahově se vyprazdňuje a je postupně opouštěn. Z mentální mapy veřejnosti mizí obraz třídního boje, ještě před válkou běžný a je nahrazován tříštit individualizovaných pocitů a soukromých příběhů, jimiž se vyznačuje Baumanova individualizovaná společnost či jimž odpovídá svět postmoderního myšlení. V této situaci také vzniká iluze, že rozdělení na pravici a levici ztratilo smysl. Iluze je to především proto, že základní mocenské struktury kapitalismu ani samotný fakt vykořisťování nezmizel, jen přestaly být příčinou masového sociálního utrpení.

Tento svět skončil s pádem Sovětského svazu v roce 1991, kdy podle Hobsbawma končí 20. století jako dějinná etapa. Mentální obraz společnosti, který sdílí většina z nás dnes žijících, byl ale utvořen v této předcházející době a snažíme se na jeho základě interpretovat sociální realitu a řídit svoje jednání, i když se tento soci-

ální základ stal nenávratnou minulostí. Jazyk bouřících se studentů z roku 68 vyvolával takový zájem především proto, že představoval minulou zkušenost v jí již neodpovídající sociální realitě. Nyní jsme v podobné situaci. Svět se změnil! Naše myšlení o něm však zatím nikoliv.

Způsob myšlení, jak objevil Marx, se vždy opožděje za způsobem života. V padesátých letech žili lidé s vědomím možné jaderné katastrofy. Odpor proti této hrozbě vyvolal silné protiválečné hnutí a jistota vzájemného zničení přivedla politiky k jednacím stolům. O dvacet let později je takto střídána válečná atmosféra náladou všeobecného usmíření a smiřování rozporů v praxi i v našem myšlení.

O dalších dvacet později rostou náklady na zbrojení a atmosféra usmířování a tolerance je střídána válečnickým slovníkem posledního soudu a boje proti darebáckým státům. V zužujících se prostorech mezi nově se formujícími velmocenskými bloky vypukají

horké války. Uvnitř blahobytných společností zvolna roste sociální napětí. Klidná doba všeobecného smíru skončila. Nová realita si dříve či později vynutí používání nového slovníku, jenž svou radikalitou dokáže popsat její rostoucí radikální rozpory.

Hnutí proti výstavbě americké protiraketové základny má tudíž mnohem větší význam, než se snad na první pohled zdá. Může jej však ztratit, pokud se mu nepodaří stát se skutečně masovým hnutím, rozšířit se za hranice Prahy a vytvořit silné a aktivní pobočky ve všech velkých městech a většině ostatních měst a vesnic. To však záleží jen z menší části na jeho dosavadních aktivitách, z větší části však na aktivitě lidí v těchto městech a vesnicích, na jejich ochotě zakládat místní pobočky hnutí „Ne základnám“. Rád bych tímto textem k této aktivitě vyzval. Nejde jen o tuto základnu!

MILAN VALACH

*Autor je brněnský filosof a člen
Hnutí za přímou demokracii*

Tanec na jaderných silech

Není to poprvé, co lidé nesouhlasili s rozmístěním raketové hrozby na svém území. A ne vždy to končilo jen u nesouhlasu. Mezi nejznámější protesty patří ty proti umístění raket Persing a Cruise na britském území v 80. letech.

Rakety začala rozmísťovat Reaganova administrativa v době vrcholících závodů ve zbrojení mezi Východním a Západním blokem. Zbraně nebyly tehdy z vojenského hlediska ani tak „potřebné“. USA měly tehdy dost nukleárního potenciálu, jejich taktikou bylo Rusko ekonomicky oslabit, uzbudit. Druhým důvod byl vnitropolitický – pokud by se o pár stupňů zvýšilo mezinárodní napětí, měly by USA více vlivu nad svými spojenci v NATO, hlavně ekonomicky rozvíjejícím se Německem.

V té době již v Británii působí již několik let CND – Kampaň pro nukleární odzbrojení. Mezi nejznámější odpůrce zbrojení patří slavný logik Bertrand Russell.

Na podzim 1981 doráží k základně Greenham Common Airforce Base v Berkshire malá skupina žen. Rozbalí stany; a

jejich příkladu brzy následují další ženy i muži a po celé Británii se začínají šířit mírové tábory. Část obyvatel táboru Greenham je zatčeno. To vzbuzuje rozruch mezi odpůrci zbrojení.

V mírových kempech je živo, protestní akce mají různou formu, často nápaditou a karevlovou. Ta nejspektakulárnější? Za úsvitu, na Nový rok 1983, prostřihává 44 žen ostnatý drát a tančí na betonu roze-
stavěných raketových sil.

Na podzim 1983 se protestů, organizovaných CND, účastní přes 30.000 lidí.

Píše se rok 2006, studená válka dávno skončila. Po pádu železné opony lidé jásalí. Fukuyama dokonce tehdy hlásal konec dějin. Jedna z našich tehdejších nadějí: bude možno zastavit eskalaci produkce zbraní hromadné vraždy a eskalaci konfliktů, která ji pro-

vází.

Jedna hlavice v ponorce Trident má ničivou sílu osminásobku výrobku, který byl svržen na Hirošimu a vypařil 145.000 lidí. Jediná ponorka Trident pojme 48 těchto hlavíc. Též proti plánu Tonyho Blaira na výměnu těchto hlavíc, což bude stát pouhých 25 miliard liber, se chystají v září v Británii protesty.

Také lidé žijící v České republice budou mít možná to štěstí seznámit se s raketovými silami. Ty by tuto zemi ještě více zatáhly do mocenských siločar, souvisejících s Bushovou nekonečnou „válkou proti terorismu“.

Pouť kostlivce po světě pokračuje. Míří i do těchto končin. Je jen na nás, abychom ho zde zastavili. Pánové a dámy, na parket!

MARTIN ŠAFEEK

Tisková zpráva Iniciativy Ne základnám

Iniciativa Ne základnám reaguje na informace uveřejněné včera v MF DNES, podle kterých má být na českém území vystavěna „pouze“ základna s radarem.

Iniciativa opakuje, že z bezpečnostního a dalších hledisek je zcela totožné, zda bude na americké základně na českém území pouze radar, nebo i rakety. V důsledku bychom se v obou případech zapojili do kontroverzní zahraniční politiky USA, nad kterou bychom ale neměli žádnou kontrolu. Zapojili bychom se tím také do tzv. Války proti terorismu, v rámci níž již zemřely desítky tisíc nevinných civilistů a která zjevně vede ke snižování teroristických hrozeb, ale naopak.

Hrozí též, že přestože by základna v počáteční fázi rakety neměla, mohly by na ní být v tichosti umístěny několik měsíců po jejím zřízení a to bez vědomí občanů ČR a bez možnosti toto umístění jakkoliv ovlivnit či mu zabránit.

Ať už je základna nazývána jakkoliv, jedná se stále o zásadní vojenské zařízení a jeho výstavba by znovu naštartovala závod ve zbrojení. Zbrojení pak ve svém důsledku vede ke zvyšování napětí ve světě, jde tedy zcela opačným směrem, než kterým bychom se měli ubírat.

Proto iniciativa odmítá umístění základny Spojených států na našem území, ať už je na základně pouze radar, či ať jsou na základně i rakety. Ve svém důsledku totiž mají obě varianty pro občany České republiky stejný dopad.

Iniciativa také opakuje, že není proti americkým občanům – naopak. Mnozí z iniciativy v USA dlouhodobě pobývali či pobývají a mají mezi Američany mnoho velmi dobrých přátel. Iniciativa se staví proti záměru administrativy prezidenta Bushe vybudovat na našem území vojenskou základnu, nikoliv proti americkým obyvatelům, kteří ze 63 procent současnou zahraniční politiku odmítají.

*Iniciativa Ne základnám
29.8.06*

Barvy svobody

Již před lety prohlásil George Bush v souvislosti s válkou v Iráku ve své řeči na letadlové lodi toto: „S novou taktikou a přesnými zbraněmi můžeme dosáhnout našich vojenských cílů bez toho, abychom způsobovali násilí na civilistech“.

Mrtví civilisté pro americkou armádu skutečně neexistují, na což poukazuje velitel invaze do Iráku, generál Tommy Franks, který se vyjádřil: „nepočítáme těla“. Myslel tedy Iráčany, mrtví američtí vojáci počítáni jsou, pouze je zakázáno fotografovat jejich rakve. Počítat těla Iráčanů musí nevládní organizace, například „Iraq Body Bount“, což jsou lidé, kteří sbírají dohromady údaje médií o obětech z řad civilního obyvatelstva bylo v Iráku. Od počátku invaze v roce 2003 do tohoto týdne zemřelo mezi 38 475 a 42 889 lidí – „civilů“.

Od 1. května 2003 (datum, kdy Bush oznámil, že „hlavní bojové operace skončily“) je každým rokem v Iráku stále více mrtvých: jestliže první rok války to bylo v průměru 20 mrtvých lidí denně, třetím rokem je to již 36 zabitých lidí každý den.

Podle jiných odhadů, jež byly publikovány renomovaným lékařským časopisem Lancet, ve výzkumu započínajícím také zabité v důsledku poruch kanalizace, zdravotního systému či výpadků elektřiny, je počet mrtvých odhadován dokonce na 100 000. Svoboda v Iráku má barvu krve jejich obětí.

Během války byly zakázány televizní obrazy lidí v agónii, v šoku, vůbec obrazy trpících lidí. Lidé v Iráku netrpí. Pro americkou armádu dokonce někdy v bojích v Iráku neexistují ani nepřátelští vojáci. Ti jsou totiž překřtěni na „nepřátelské bojovníky“, někdy se z nich stanou „nezákonní bojovníci“. To proto, že nezákonní bojovníci nemají žádná práva pod zákony Ženevské konvence, a mohou být posláni kamkoliv bez soudu či obvinění. Tak se dostanou občas na veřejnost fotografie lidí beze jména a bez tváře, vidíme pouze stejné postavy, všechny mají oranžové obleky a čepice, přes oči brýle, které ovšem svět zakrývají, ne pomáhají odhalovat, uši a ústa zakryté, jindy prostě s čer-

ným pytlím na hlavě. Jména lidí takto držených na základě Guantánamo nedávno jejich vězňatelé pod nátlakem veřejnosti vydali. Guantánamo je ovšem pouze nejznámější taková věznice. Nátlak veřejnosti je ovšem obtížný v případě, že jsou neexistující lidé převáženi do neexistujících věznic. Neviditelné horory se možná odehrávají i za našimi

pro osvětlovací účely“. Po konfrontaci s novými důkazy změnilo americké ministerstvo zahraničí ve čtvrtek svůj postoj: „Dověděli jsme se, že některé informace, které jsme poskytly ... byly nesprávné. Granáty obsahující bílý fosfor, z nichž vzniká kouř, byly v městě Fallúdža používány nikoliv pro osvětlování, ale za účelem clonění, tj. mas-

„Úkol splněn,“ prohlásil před třemi lety prezident Bush

humny.

Ministr Bublan se nedávno vyjádřil o přeletech neexistujících letadel s vězni nad územím České republiky do jakýchsi zemí ve Východní Evropě: „Pravděpodobně takové přelety přes naše území byly, ale pokud to byly letouny CIA, tak pochybuji, že USA budou něco objasňovat. Jak je znám, tak nic neřeknou.“ Pokud se opakovaně dostaly na veřejnost zprávy o mučených vězňích ve známých věznicích jako Abu Ghraib, můžeme si jen domýšlet, co se děje ve věznicích, o kterých nikdo ani neví, kde jsou. Nenávratně pak o svou tvář přicházeli také lidé z města Fallúdža, proti kterým byly používány chemické zbraně - bílý fosfor a napalm, a pravděpodobně také yperit a nervový plyn.

Podle USA ovšem, jak jinak, spálená těla neexistují. Nejprve tvrdilo americké ministerstvo zahraničí, že americká vojska používala granáty obsahující bílý fosfor „ve Fallúdži jen ve velmi omezené míře,

kování pohybů vojsk a podle časopisu Field Artillery jako mocné psychologické zbraně proti povstalcům v zákopech a v zemlankách...Americká vojska používala série střel s bílým fosforem pro vyhánění nepřátelských bojovníků, aby pak mohli být usmrceni vysoce explozivní municí.“

Takové věci ale nevidíme, když jsou novináři vykáženi z oblasti, jako při útoku na město Tikrit.

V našem obrazu Iráku jsou velká bílá místa. To, co je za nimi, teprve poukazuje na to, jak je Irák skutečně svobodný. Bílá je barva svobody v Iráku. Situace v Iráku se vyostřuje. Byl jsem letos na festivalu Jeden svět na filmu amerického režiséra, který točil film v Iráku o Iráčanech a vydával se přitom za Švéda, aby přežil. Říkal, že letos se situace tak vyostřila, že by takový projekt již nebylo možné ani s podobným převlekem.

„Vytvářejí poušť a nazývají to mírem,“ pronesl Tacitus o Římu.

Konflikt ale eskaluje i v zemích zdánlivě klidných. Jde o ne tak viditelný, ale o to důležitější konflikt o lidská práva, která jsou právě v USA i v Evropě okrajovány. Objevuje se neúcta k cizí kultuře, islamofobie, poslední respektovaná forma rasismu.

Když už muslimové vyobrazovali svého proroka, zásadně mu z úcty nekreslili tvář. Dánské karikatury, nedávno otištěné nejen tvář zobrazují, a nad ní je místo pokrývky hlavy bomba. Všichni muslimové jsou teroristé, říká vtip. Je to, jako by se říkalo, že všichni křesťané jsou teroristé, protože existuje IRA.

Obraz islámských zemí, jež je šířen, zobrazuje tuto kulturu jako zaostalou a antimodernistickou. Salman Rushdie nedávno tvrdil, že islám potřebuje „ani ne tak reformaci, jako osvětlení“.

Často se tvrdí, že je to proto, že osvětlení vzešlo z „židovsko-křesťanské tradice“, jak je často nazývána. Křesťantví, tvrdí se, jelikož má v sobě něco inherentně tolerantního, dalo vzniknout kritickému myšlení. Pochybnosti vůči takovým tvrzením ale pak může vzbuzovat osud Brunův, jež byl pro kritiku dogmat katolické církve Svatou inkvizicí upálen, nebo Galileův, jemuž bylo vyhrožováno týmž.

V kultuře islámských zemí není nic, co by bránilo rozvíjení myšlenek osvětlení. Po několik století byly muslimské země rozvinutější než země feudální Evropy. Myšlenky podobné těm osvícenským v Evropě, se objevily dokonce v době, kdy byla Evropa barbarickým koutem Euroasie. To, že se nerozšířily, bylo následkem toho, že v těchto zemích byly silné centralizované vlády, ne slabé federalizované feudální státy, a nevznikly podmínky pro průmyslovou revoluci.

Domníváme se, že je třeba navazovat na hodnoty osvícenství, jako je autonomie rozumu člověka v opozici proti nadvládě iracionální autority. Z prin-

cipu věci není ale možné o těchto hodnotách přesvědčovat věřící urážkami či dokonce pod hlavní pušky. Nebo jinak: teze „zde se tyčí můj rozum, skloň se,“ patřila k nejtemnější stránce osvícenství.

Proč tyto útoky? Můžeme se ptát přímo u zdroje. Strategie národní bezpečnosti USA byla vydána v září 2002. Dočteme se v ní např. „Zasadíme se o mír na všech kontinentech, kde budeme podporovat vznik svobodných a otevřených společností.“ To jsou

krásná slova – co je za nimi? USA mění přístup – poprvé se otevřeně mluví o útočné koncepci. Vláda USA ohlásila válku proti terorismu koncepcí tzv. preventivních úderů: „Zatímco se Spojené státy neustále snaží získat podporu mezinárodního společenství, nebudeme váhat jednat sami, pokud bude nutno využít naše právo na sebeobranu preventivním jednáním,“ píše se ve zmiňovaném dokumentu. Mír se dosahuje vyvoláním války. Co je skutečná svoboda vysvětlováno takto: „Koncept

„volného trhu“ vznikl jako morální princip dokonce ještě předtím, než se stal pilířem ekonomiky. Pokud umíte udělat něco, co ostatní ocení, měl byste být schopný jim to prodat. Pokud ostatní vyrobí něco, co oceňujete, měl byste být schopný to koupit. Toto je skutečná svoboda, svoboda člověka – nebo národa – žít.“ Svoboda a život tedy zname-

Nebudeme se omlouvat za své zásadní ekonomické zájmy.“

Konzervativní prvky islámu a diktatury v jiných zemích jsou používány jako pouhá záminka k útokům velmocí.

Svoboda v Iráku má barvu ropy a zlata.

Bush vyhlásil cíle mírové „války proti terorismu“ 20.11.2001, kdy řekl, že „neskončí, dokud

Orwellova kniha 1984 je mnohdy brána jako alegorie režimů východního bloku. Jak známo, Orwell však varoval před totalitními tendencemi moderní doby obecně. Můžeme se někdy zamýšlet, nečteme-li, o světě ministerstev míru za nekonečné války, kdy svoboda je otroctvím, na zahraničních stránkách českých deníků z roku 2005. O tom, že ne, mě

ubezpečuje především jeden důležitý rozdíl. V Orwellově světě byl odpor proti lži a

„Bude třeba více boje a obětí, abychom dosáhli tohoto vítězství...“

Z řeči prezidenta G. W. Bushe, nazvané „Shrnutí: Operace Irácká svoboda: O tři roky později“, 18.3.2006

ná svobodu obchodu, trhu. Objasnil to například Robert Kismet z amerického ministerstva zahraničí v roce 1991: „Nebude to válka o demokracii. Je pokrytecké tvrdit, že do Kuvajtu přinášíme demokracii. Intervence není ospravedlnitelná ani tak, že řekneme, že Saddám Hussajn je krutý vůdce. Pokud by naše politika byla trestat kruté vůdce, nespojili bychom se se syrským prezidentem Assadem. Tato válka je o tom, abychom zastavili Saddáma Hussajna při rdoušení našeho ropovodu.

nebude každá teroristická skupina v globálním dosahu nalezena, zastavena a poražena“. Ministr obrany Spojených států Rumsfeld řekl, co znamená vítězství v ní: „Vítězství, to znamená přesvědčit lidi v Americe a ve zbytku světa, že to nebude rychlá záležitost, jež skončí za rok nebo i za pět let.“

„USA jsou připraveny zaútočit proti Iránu“, četl jsem nedávno titulky v novinách. Takzvaná válka proti terorismu nemá končit útoky na Afghánistán a Irák, má být dlouhá, dlouhá.

nesvobodě předem odsouzený k nezdaru, existovaly jen masy ztotočených „proletů“ a izolovaní jednotlivci byli rychle umlčeni.

Existence světového protiválečného hnutí poukazuje na to, že mnoho lidí dokáže zahlédnout skrze oficiálně nasvětlené obrazy Iráku jejich skutečné zabarvení. A volá-li tolik lidí „nikoliv naším jménem“, ve světě „1984“ nežijeme a máme slušnou naději na změnu stávajícího stavu.

MARTIN ŠAFEEK

„Skrytý masakr“ v iráckém městě Haditha

Haditha je sedmdesátí tisícové městečko u Eufratu v Iráku. 19. listopadu 2005 zde bomba u silnice zabila dvacetiletého příslušníka námořní pěchoty Miguela Tarkazaze. Americké ministerstvo vydává prohlášení, že s ním zemřelo dalších 24 civilistů. Prostě další operace odporu, která se nepovedla. O několik dní později pořádala Asociace muslimských učenců v Bagdádu tiskovou konferenci, kde zpochybňuje oficiální verzi. Mluví o tom, že se jednalo o chladnokrevnou pomstu – za smrt vojáka byly zmasakrovány dvě rodiny a skupina mužů v taxi.

Armáda verzi popřela s tvrzením, že se jedná o „propagandu Al-Kajda“. Držela se verze, že civilisté byli zabití bombou u silnice.

Později příběh mění. Nyní mají

být oběti chyceny v křížové palbě mezi námořní pěchotou a povstalce. Tým vojenských

Fotografie zmasakrované rodiny v městě Haditha.

vyšetřovatelů nikoho neobvinil...

Tým vojenských vyšetřovatelů netušil, že místní novinář Tahker Tahbed natočil důkazy a předal je skupině lidskopráv-

ních aktivistů. Ti je předali dále časopisu Time.

O čtyři měsíce později je Time

uveřejňuje a armáda je nucena znova otevřít vyšetřování. Zde je scéna, bližší skutečnosti. Svědci popisují, jak vojáci USA vytahují z taxi pět mužů. Popravují je. Pak chodí od

domu k domu a střílí do lidí. Je zabit 77 letý muž na vozíčku. Jeden mariňák z týmu „čističů“ vypovídá, že škála obětí sahá „od malých dětí k dospělým mužům a ženám“.

Nejedná se o reakci ve stresu – celá akce trvá pět hodin.

Jeden z pozůstalých prohlásil, že mu po masakru bylo americkým úderníkem nabídnuto 2.500 USD.

Poté, co časopis Time příběh uveřejnil, mariňáci přiznali, že mají fotografické důkazy o tom, že oběti byly zabity „stylem poprav“. Masakr spáchala ta samá vojenská jednotka, jež se „proslavila“ při jiném incidentu: záběr z Fallúdy, kdy na zemi leží odzbrojení muži a americký voják přistoupí a střílí do hlavy raněného, obletěl celý svět.

MARTIN ŠAFEEK

Po izraelském útoku na Libanon: Souvislosti a perspektivy

Jako už předtím Human Rights Watch, mluví nyní i Amnesty International o válečných zločinech Izraele při svém tažení proti Hizballáhu. Bilanci 33 dnů trvající vojenské akce popisuje Amnesty International takto: 1183 mrtvých, zhruba třetina z nich děti, 4054 zraněných, 970 000 uprchlíků.

Civilní infrastruktura je vážně poškozena. Libanonská vláda odhaduje, že bylo úplně či částečně zničeno 31 „životně důležitých bodů“ (např. letiště, přístavy, energetická zařízení), jakož i zhruba 80 mostů a 94 silnic.

Úplně zničeno více než 30 000 bytů, kanceláří a obchodů. Dvě státní nemocnice úplně zničené a další tři vážně poškozené.

Save The Children odhaduje, že 45% libanonských obětí byly děti. Izraelská propaganda, a spolu s ní většina světového tisku, odůvodnila toto ničení tím, že Hizballáh jsou teroristé, kteří se schovávají mezi civilisty. HRW však píše ve výše zmíněné zprávě, že jeho spolupracovníci nenašli v Libanonu ani jeden případ, že by Hizballáh záměrně využili civilního obyvatelstva jako štítu (str. 3). Zahraniční novináři navíc poukazují na fakt, že se Hizballáh systematicky vyhýbá civilistům, aby chránil své pozice před zvědavými očima.

Naopak izraelští Arabové si stěžovali v izraelském parlamentu, že Izrael záměrně staví svá vojenská zařízení v blízkosti Araby obydlených míst, což vysvětluje fakt, že téměř polovina civilních obětí na straně Izraele jsou Arabové. Celkem zabil Hizballáh 157 Izraelců, převážná většina z nich jsou vojáci.

Hlavní zbraní Hizballáhu byly rakety, poprvé používané v 2. světové válce Rusy. Když tedy izraelská armáda se svými světově nejmodernějšími zbraněmi způsobila, dle odhadu libanonské vlády, smrt až tisíce civilistů, tak to vypovídá o záměru. Tak to vidí i AI a HRW: píšou jak o cílevědomě zničené civilní infrastruktuře, tak o prohlášení izraelských

velitelů, že nerozlišují mezi bojovníky a civilisty.

Spojené státy samotné zahájily šetření o použití jimi dodávaných clusterových (kazetových) bomb v hustě obydlených oblastech.

Izrael

Izrael je něco jako 51. stát USA: dostává nejvíce vojenské pomoci USA na světě, je jedinou zemí na světě,

sionistické milice a později vojsko zabít či vyhnat ze svého území, mají postavení žebráků ve vlastní zemi. Izrael porušuje bezpočet rezolucí OSN, které poukazují na jeho brutalitu proti Arabům.

Tak arogantně rasistický stát ani ne pět milionů „rasově vyhovujících“ občanů těžko může přežít uprostřed regionu více než sta milionů Arabů,

kteří sloužilo jako záminka pro agresi. Proč poslaly Spojené státy svou letadlovou loď do boje zrovna teď, tomu nelze rozumět aniž bychom se věnovali USA samotným a dalšímu bojišti na Blízkém Východě, Iráku.

Unipolární svět?

Všem světovým mocím a všem velkým médiím vyhovuje mluvit o USA jako o neohroženém hegemonu, evidentně Spojeným státům samotným, a ostatním, aby se vymlouvaly vlastním nižším třídám, když jednání USA podporují nebo tolerují. Rostoucí agresivita Spojených států však není znakem jejich síly, nýbrž jejich upadajícího významu.

Po druhé světové válce probíhala polovina celkové světové výroby ve Spojených státech (v peněžně vyjádřené hodnotě). Dnes vykazují Světová banka a MMF pro Evropskou unii o něco vyšší HDP než pro USA (v paritě kupní síly). Čína dosahuje zhruba tři čtvrtin HDP EU a USA. Dalšími silnými hráči jsou Japonsko, Indie a Rusko.

Ve vývozu předstihlo Německo za poslední dva roky USA: cca 8%ní podíl

na celosvětovém vývozu (v penězích) má Čína, 9% Spojené státy a 10% Německo. Německý export je hlavně investiční zboží, stroje. Zhruba 70% z něj jde na odbyt do dalších států EU, avšak EU jako celek dosahuje cca 15% celosvětového vývozu. OECD vykazuje za zaměstnancem odpracovanou hodinu srovnatelnou produktivitu práce mezi USA a klíčovými zeměmi EU Německem a Francií, a to v překvapujícím pořadí Francie, USA, Německo.

Velmocenské ambice jsou čím dál tím viditelnější např.

Bombardování zničilo řadu životně důležitých cest.

kteřá může nakupovat zbraně kdekoli a od kohokoliv v USA bez dohledu americké vlády, je jedinou zemí na světě, které je povoleno použít vojenskou pomoc USA pro nákup zbraní v jiných zemích a je jedinou zemí na světě, která smí využívat nevojenské pomoci USA k vojenským účelům.

To není žádná náhoda. Izrael se definuje jako stát židovský a zastává od svého vzniku v r. 1948 na území Palestiny agresivně rasistickou ideologii, sionismus. Ten tvrdí, že Židé nemohou žít s nežidy. Arabové, které nedokázaly

pokud by nepočítal s podporou supervelmoci. Nejdřív Britské impérium, pak americké tuto podporu poskytovaly, neboť Izrael je mnohokrát užitečnější než kdysi západní Berlín jakožto nepotopitelná letadlová loď v dnes strategicky nejdůležitější oblasti světa.

Novinářská hvězda Seymour Hersh psal v týdeníku The New Yorker, že vpád do Libanonu byl plánován a s Bushovou vládou dohodnut dávno před zajištěním dvou izraelských vojáků Hizballáhem,

v Německu, kde se postupně zavírají zbylé americké vojenské základny a vysílají vojáky na „mírové mise“. V březnu letošního roku měl Der Spiegel, nejvlivnější německý týdeník, titulky „Nová Studená válka – Boj o suroviny“. Bývalý kancléř Schröder se choval přesně v tomto smyslu: nejdřív obstaral Německu plynovod z Ruska na dně Baltského moře, pak sám sobě i vysoký post v ruském koncernu Gasprom, který bude plynovod provozovat.

Čína začala diplomatickou ofenzivu, aby si dokázala obstarat suroviny na udržování svého překotného růstu.

Celé země se odvrací od Spojených států a začínají prodávat svou ropu jiným. Venezuela je známý příklad, minulý rok však i Uzbekistán a teď čerstvě Čad.

Pouštní bouře a pachut' prachu

Spojeným státům však zbyl z dob studené války jeden silný trumf: jejich vojsko. Vytahuje ho v každém kole a opečovávají ho. Výdaje se vyšplhaly z 290 miliard dolarů za rok 2000 na 440 miliard letošních. Jejich výdaje jsou tak vyšší než náklady 14 dalších států dohromady.

I tak byla však americká invaze do Iráku sázka s vysokým vkladem. Některé původní odhady poradců Bushovy vlády mluvily o 40 tisících vojáků potřebných k okupaci země.

Dnes je jich celkem 150 tisíc, spojenců ubývá a rekrutů v USA taktéž. 92% populace je proti přítomnosti okupačních sil a dokonce mezi Kurdy se zvýšil podíl z 20% v r. 2004 na dnešních 63%. Přibývá útoků na okupační vojsko. Bushovy plány pro celý Blízký Východ jsou v troskách a je už jen otázkou času, kdy Spojené státy budou muset uzнат porážku. Aby neodešly jako slaboch, rády by ještě bombardovaly Írán, potenciální regionální velmoc.

Takže izraelský útok se jim

hodil, aby za a) zastrašily Írán, který finančně podporuje Hizballáh, b) vyzkoušely si efekt svých raket na tunelových systémech podobných íránským a c) umožnily Izraeli potrestat jedinou sílu, která ho kdy porazila.

Vítězství

Ale přes velký počet mrtvých, bombardování až k severní hranici Libanonu a škody za 7 až 10 miliard dolarů (v zemi se sotva 4 milióny obyvatel, se zahraničním dluhem 26 miliard dolarů neboli 180% HDP a

spojily pod vedením Hizballáhu.

Hizballáh

To bylo možné z dvou důvodů. Jednak se změnila třídní situace v Libanonu. Před izraelskou invazí v roce 1982 žila víc než polovina lidí na venkove, dnes žije 91% populace v městech, více než polovina celého obyvatelstva žije v Bejrútu. Čtvrtě bývají rozdělené podle náboženství, ale v práci se stýkají stoupenci všech náboženství. A za druhé se této situaci velice úspěšně přizpůsobil Hizballáh.

Během války i před ní proudila do Izraele nevidaná vojenská pomoc z USA.

HDP na obyvatele třikrát nižší než v ČR považuje většina Libanonců (72%) rozuzlení konfliktu za vítězství „odboje“, tj. hlavně Hizballáhu.

I izraelský denní tisk souhlasí s tímto hodnocením. A týdeník The Economist 19. srpna vychází s titulkem „Nasralláh vyhrává válku“.

Není divu. Několik tisíců špatně vyzbrojených bojovníků se dokázalo postavit armádě, která se považuje běžně za čtvrtou či pátou nejsilnější na světě.

Izrael nedokázal zničit Hizballáh a vojenských obětí je na obou stranách srovnatelný počet. Do konce války izraelská armáda nedokázala ovládat ani města přímo u hranic. Nevyšla izraelská kalkulace, že by invaze znovu nastartovala vražedné konflikty mezi Libanonci samotnými. Naopak se levice, arabští nacionalisté a obyvatelstvo celých měst

Hizballáh, „Armáda Boha“, není teroristická organizace, jak ho popisuje americký State Department. Operuje pouze na hranicích Libanonu a proti Izraeli, který i před aktuálním konfliktem stále okupoval libanonské údolí Šebá, téměř denně porušoval libanonský vzdušný prostor a stále nepropustil desítky zajatců z dob okupace. Britští, francouzští i američtí diplomaté s Hizballáhem pravidelně jednají.

Hizballáh je šíitské uskupení, které např. provozuje několik soukromých škol pro šíitskou střední vrstvu.

Avšak šíité jsou nejen nejpočetnější, ale i nejméně privilegovaná náboženská komunita v Libanonu. Pod vedením Hasana Nasralláha se Hizballáh vzdal programu vytvoření šíitského státu dle íránského vzoru na území Libanonu a naopak se soustředil na sociální a poli-

tickou práci. Disponuje dnes sítí sociální podpory a dvěma ministry ve vládě. Má členy i ostatních náboženství včetně židů a ve svých médiích dává prostor také protisionistickým židům, jako např. americkému profesorovi Noamu Chomskému.

Hnutí

Změna třídní situace v Libanonu se odrazila také v masovém hnutí během války. Zatímco v bohatých čtvrtích Beirutu nepustili uprchlíky do protiletectvých krytů a vládní pomoc se prodávala za horentní ceny, v chudších čtvrtích se spojila předtím roztržena levice s aktivisty Hizballáhu a dalšími v podpůrnou síť pro milión utečenců, takže péče o ně byla nesrovnatelně lepší než to, co mohli vidět před rokem v televizních zpravodajstvích o New Orleansu.

Totéž hnutí pak po nabytí platnosti příměří zorganizoval přes izraelské hrozby spěšný a kolektivní návrat statisíců obyvatel do jižního Libanonu, který Izrael chtěl obsadit do příchodu vojsk OSN. Pod tlakem přicházejících konvojů civilistů se muselo izraelské vojsko vzdát několik svých pozic. Návrat obyvatel jižního Libanonu má také velký psychologický význam v regionu, který zná trvalý exil statisíců Palestinců z první ruky.

OSN

Během války jsem k svému překvapení zjistil, že zpravodajství německé státní televize bylo méně kritické vůči izraelské válečné propagandě než CNN. Proč? Proč neprotestovala EU ani před tím, když Izrael bombardoval budovy v pásmu Gázy, které byly postaveny za peníze z evropské pomoci?

Evropský kapitál by rád od USA převzal kontrolu nad ropou Blízkého Východu a snaží se o to, získat si přátele mezi místními potentáty. Co však nechce, je aby samotná arabská populace kontrolovala ropu.

Stejná logika je vidět v Rezoluci 1701 OSN o příměří. Hizballáh zajal dva izraelské vojáky proto, aby Izrael propustil za jejich vydání stovky Libanonců unesených už před léty, přičemž tisíce jsou nezvěstní a neví se, jestli jsou živí či již dávno zahynuli. Takovéto výměny se dohodly již několikrát, v letech 1985, 2000 a 2004.

Izrael využil zajetí dvou svých vojáků k provedení připravené invaze. Ale rezoluce OSN akceptuje izraelskou propagandu.

Ještě závažnější je snad fakt, že vojska OSN, UNIFIL, které mají zabránit bojům mezi Libanem a Izraelem, budou znovu pouze na libanonském území. De facto tak budou plnit úkol, který jím přiřadil Izrael: ztížit Hizballáhu život. Němečtí důstojníci již mluví o své přípravě na bojové situace, až budou bránit dodávkám zbraní Hizballáhu.

Nakolik se OSN klaní logice Izraele a jeho ochránce USA je vidět už jen z její reakce na zabití jejich vlastních pozorovatelů. 25. července bombardovalo izraelské vojsko již léta etablované stanoviště OSN v jižním Libanonu. Za 6 hodin soustavného bombardování volali vojenští pozorovatelé OSN izraelské vojsko 8krát s žádostí o zastavení palby. Při osmém telefonátu dopadla na stanoviště laserově navedená střela, která zabila 4 příslušníky OSN. Dodnes nebyla OSN ani schopná zahájit vlastní vyšetřování tohoto incidentu.

Výhledy

1. Izrael - Mýtus neporazitelnosti izraelské armády je u konce. Krize Olmertova kabinetu je hluboká a kritika je hlavně pravicová, že násilí nebylo dostatečně silné, takže militarista Netanyahu je

horkým kandidátem na prezidentské křeslo. Ale někteří komentátoři, např. v deníku Hárec, upozorňují, že Izrael je pro USA užitečný, jen když bude vojensky úspěšný. V delším horizontu se tak jeví poslední izraelská agrese jako začátek konce Izraele.

2. Libanon - Michel Aoun, křesťanský vůdce, jehož síly podporovaly Hizballáh během izraelské invaze, mluví o ses-

dolarů ročně). Klíčoví američtí spojenci Jordánsko, Saudská Arábie a Egypt podporovali izraelskou agresi. Argumentovali, že Izrael bojuje proti šíitským kacířům a je na straně sunnitů. Prestiž těchto režimů je dnes tak nízký jako nikdy předtím, zatímco Hasan Nasrallah je nyní mezi arabskými masami považován za většího hrdinu než bývalý nacionalistický prezident Egyptu

a arabské nacionalisty, které žádá demokracii a zlepšení sociálních podmínek. Kifája podporuje Palestince, organizovalo zakázané demonstrace proti poslední izraelské agresi a vyzvalo dělníky v ropném průmyslu ke stávkě a přerušování dodávek ropy Izraeli.

Vítězství Hizballáhu ukázalo, že je produktivnější vybudovat hnutí zdola než spoléhat se na stát v rukou bohatých Arabů. To v kombinaci s upadající silou imperialismu v regionu znovu nastoluje možnost masových povstání a revolucí jako v 50ých a 60ých letech minulého století.

4. Svět - Žádný arabský či muslimský stát ani žádná ze západních mocností, které jsou jinak připraveny bombardovat jiné státy „za porušování lidských práv“, nebyly schopny ani gesta přerušování diplomatických vztahů s agresorem Izraelem. Jediným státem, který tak učinil, byla Venezuela.

Ale venezuelský prezident Hugo Chávez není jediný, kdo se snaží spojit potenciálně masová protiimperialistická hnutí na Blízkém Východě s globálním antikapitalistickým a mírovým hnutím. Od roku 2001 se konají pravidelně konference s tímto tématem v Beirutu a v Káhiře.

Výzva pro levici celosvětově spočívá v propojení protiválečného, protiimperialistického a antikapitalistického hnutí a nastolení schůdné alternativy ke stávajícímu systému. V ČR se společnost stále ještě neprobrala z traumatu stalinismu a pravice se všemožně snaží, aby to tak zůstalo. Iniciativa Ne základnám však ukazuje, že i malá platforma, která začíná v tomto směru pracovat, může mít nečekaně velký dopad.

THOMAS FRANKE

150 000 pochod proti izraelskému útoku na Libanon v Londýně.

tavení nové vlády spolu s Hizballáhem. Libanonský stát ve stávající podobě se ukázal tváří v tvář Izraeli jako naprosto bezmocný a prozápadní vláda ztratila svou voličskou základnu, hlavně mezi sunnity, kteří začínají masově podporovat Hizballáh.

Otevřel se prostor pro zásadnou demokratizaci v zemi, ne vedenou ze Západu a v jeho zájmu, ale od samotných lidí a za přispění antikapitalistické levice.

3. Blízký Východ - V podstatě všechny arabské režimy jsou diktatury, které se udržují u moci pouze se západní pomocí (např. Egypt dostává od USA 2 miliardy

Nássir.

Egyptské Muslimské bratrstvo je organizace s osmdesátiletou tradicí a obrovským ideologickým vlivem po celém Blízkém Východu. Jako sunnité měli v minulosti sektářské postoje vůči šíitům. Nyní vydali zásadní prohlášení podporující Hizballáh a společný boj s šíity. Toto prohlášení pravděpodobně najde svou odezvu až v Iráku. Egypt je mezi arabskými zeměmi klíčový svou velikostí a svým průmyslem. Mubarak vládne již od roku 1981 pomocí „výjimečného stavu“. Čelí však rostoucímu hnutí Kifája (Dost) sjednocující Muslimské bratrstvo, levici

Anne Alexanderová: PALESTINA: NOVÁ INTIFÁDA

Izrael, imperialismus a palestinský odpor. Jaký vliv má ropa v konfliktu v Palestině? Co mírové dohody? Je možný na Blízkém Východě mír? Jaký je každodenní život na okupovaných územích? Na tyto a další otázky se vám pokusí odpovědět tato brožura.

více textů na www.socsol.cz

„Pro mě je Hizballáh armádou Libanonu“

Thomas Franke a Jan Májíček vedli rozhovor s Haidarem Omaisem, sympatizantem Hizballáhu, který žije dlouhodobě v České republice.

Na začátek bychom rádi pogratulovali Hizballáhu, že porazil Izrael, který byl donucen se stáhnout z Libanonu. Ale řekni nám: Spojené státy mají Hizballáh na seznamu teroristických organizací a to je taky verze, kterou přejímá většina médií. Nicméně i korespondenti CNN mluví o Hizballáhu jako o hnutí. Co je tedy Hizballáh?

Hizballáh je organizace, která vznikla v roce 1982, v průběhu občanské války. Je nástupnicí organizací sítě Al-Aman. Dnes stojí v čele Hizballáhu Hassan Nasralláh. Pro mě je Hizballáh armádou Libanonu. Libanon je malý stát, žijí v něm jen 4 miliony lidí a nemá tak velkou armádu, aby se dokázal ubránit. Hizballáh to dokázal. Je, pravda, podporován Íránem, stejně jako je Izrael podporován USA.

Toto není první vpád Izraele na území Libanonu. Co se dělo od izraelské invaze v roce 1982?

Od roku 1982 do 25. května 2000 byl jih Libanonu okupován izraelskou armádou. Hizballáh tuto oblast osvobodil a následujících 6 let nastalo relativní příměří.

Co znamená „relativní“ příměří?

Během těch 6 let docházelo k drobným střetům. Izrael někoho zabil, Hizballáh někoho zabil... Napětí se pomalu začalo stupňovat. Válka je výsledek toho všeho.

Zpět k Hizballáhu...

Dnes je to pro mě docela smutné. Lidé v České republice i v Evropě když slyší jméno „Hizballáh“, ihned si představí nějakou teroristickou síť, která zabíjí nevinné lidi. To není pravda. Hizballáh je politická strana, která je v parlamentu. Od příměří v roce 2000 Hizballáh, až na výjimečné případy, kdy se musel bránit, nebojoval. Hassan Nasralláh mohl být i prezidentem, ale odmítl to

s tím, že cítí zodpovědnost za jih Libanonu a tomu se chce věnovat. Kdo bránil Libanon při nedávné invazi? Hizballáh. Takže jak jsem říkal, Hizballáh je pro mě především libanonská armáda. Státní armáda je totiž příliš malá a neschopná čelit tak silnému protivníkovi jako je Izrael.

Ale Hizballáh je víc než jen armáda. Mezi jeho členy jsou

limští sunnité a šíité, a křesťané. Je pravda, že existuje jisté napětí, zvláště kvůli minulosti. Ale moji přátelé, kteří pocházejí ze všech těchto náboženství, byli a jsou zastánci Hassana Nasralláha. Někteří křesťané mají dokonce doma jeho fotku. Je to pro nás vzor, člověk který pomáhá Libanonu. To bylo před útokem. Po něm se popularita Hizballáhu

To, co celého arabského světa: osvobodit Palestinu.

Kdo vyprovokoval tuto válku? Oficiální verze je, že Hizballáh unesl dva izraelské vojáky.

Na jihu Libanonu je situace napjatá už dlouho. Za několik posledních let Izrael zajal nepočítaně libanonských civilistů a vojáků. Hizballáh také zajal nějaké izraelské vojáky. Takto tam ale fungovalo několik posledních let. Nicméně Izrael potřeboval ukázat, že je pánem na Blízkém Východě, a tak si našel záminku.

To přeci nedává smysl rozpoutat válku kvůli dvou vojákům. Voják nastupuje do služby s tím, že může být zajat nebo zabit. Navíc Libanon a Izrael jsou stále ve válečném stavu. Jsou snad dva zajatci důvod, aby umírali civilisté po celém Libanonu?

Nedávno se na internetu objevila fotografie dvou Libanonců, kteří nad troskami budovy vyvěsili transparent s nápisem: „Made in USA“. Jaká je podle tebe role Spojených států v tomto konfliktu?

Spojené státy stojí v pozadí. Izrael má veškeré vojenské vybavení a zdroje od USA. Dokonce přišla i speciální zásilka raket. Stejně jako v Korejské válce. Severní Korea byla podporována Sovětským svazem, Jižní Korea Spojenými státy. Izrael by se bez podpory USA k útoku neodvážil, ale jakmile malý Libanon podpoří Írán nebo Sýrie, už je to špatně. V televizi se pak říká: „Podívejte na ten Írán, jak je strašný, on podporuje Hizballáh.“

Myslíš si, že je nějaká souvislost mezi ofenzívou Izraele v Gaze a útokem na Libanon? Ten uváděný důvod byl stejný.

Ten důvod už jsem zmiňoval. Jde o to, aby Izrael dokázal, že je pánem v tomto regionu. Proto začal znovu útočit v

Libanonský transparent na ruinách odkazuje k pravému viníku války.

dobrovolníci, kteří pomáhají v místech kde je to třeba. Zajišťují různé sociální projekty a práce, které stát nedokáže zajistit.

Jak bys stručně popsal situaci před vpádem Izraelských vojsk?

Já jsem byl v Libanonu minulé léto. Ne nadarmo se mu říká „Švýcarsko Východu“. Rostla životní úroveň, turistický ruch byl nevídaný. Samotný Bejrút je moc krásné město. Pravda v některých vesnicích se ještě žije postaru, ale mnohde je už např. internet. Libanonský stát se postavil na nohy. Bohužel po izraelském útoku bude třeba začít téměř od začátku.

A jaká je situace nyní? Co se změnilo?

Je důležité si uvědomit, že v Libanonu jsou 4 významná náboženství. Drúzové, mus-

ještě zvýšila.

Pokud je Hizballáh tak populární, proč má tak slabá zastoupení v parlamentu?

Poslední volby byly první, ve kterých se Hizballáh do parlamentu dostal. Původně ani nechtěl kandidovat. V parlamentu mají většinu drúzové a křesťané, protože ti jsou tam odjakživa. V posledních letech ale začal Hizballáh cítit, že by bylo vhodné být ve vládě, protože se stávalo, že na jihu chvíli šla elektřina, chvíli nešla, zatímco na severu šla pořád. Z pozice vládní nebo i parlamentní strany se dá takovému utlačování zabránit.

Samozřejmě, pokud by se rozhodl, byly by jeho výsledky ve volbách mnohem lepší. Klidně by mohl vládnout celému Libanonu.

Co je cílem Hizballáhu?

Gaze a provedl ofenzivu na jih Libanonu. Zaútočit na Sýrii by vyprovokovalo příliš velký konflikt. Záměrem bylo ukázat, že tu pořád je.

Ten záměr nevyšel a nyní je hluboká krize jak v Izraeli, tak v Bílém domě. Nicméně, jak hodnotíš příměří?

Špatně. Prezident Libanonu sice rezoluci OSN přijal, ale ta

obsahuje odzbrojení Hizballáhu. To je to samé, jako kdyby Hizballáh prohrál. Izraeli šlo vždy o jeho odzbrojení, protože to byla jediná síla, která dokázala Libanon ubránit. Jakmile by k odzbrojení došlo, byl by celý jih nechráněn. Pokud by se Izrael rozhodl tam někoho zatknout nebo znovu zaútočit, kdo bude místní bránit? Libanonská armáda těžko.

Podle mého se ale Hizballáh odzbrojit nedá. Bohužel bude boj pokračovat, protože Izrael se s tímto nesmíří. Hizballáh samozřejmě není pro válku, ale to se má nechat jen tak odzbrojit? To je to samé, jako kdyby se řeklo: tak a teď odzbrojíme Anglii, aby nemohla zaútočit na Německo. Izrael se bojí Hizballáhu, protože poznal, že to je síla, která mu

může vzdorovat.

Popularita Hizballáhu byla hodně vysoká už před válkou, ale teď ještě stoupla. Jaký to má dopad na politickou situaci na celém Blízkém Východě?

Dopad je velice silný. Hizballáh dokázal něco, co se nikomu předtím nepovedlo. Dokázal se ubránit.

Úterý 11. září jindy a jinde

Šok a děs, to jsou emoce, kterými většina z nás reagovala na zprávy o útocích na New York a Washington. V minulosti se však odehrála událost, která ve své době neméně šokovala a vyděsila značnou část světové veřejnosti. Bylo to shodou okolností stejného dne i data – úterý 11. září, ale jiného místa a letopočtu, v Chile roku 1973. Co se tehdy vlastně stalo ?

Pro pochopení té to události se budeme muset vrátit o tři léta zpátky

Do 70. let vstupuje Chile jako svého druhu rarita Latinské Ameriky. Od roku 1891 byla více méně stabilní demokracií. Obešla se bez vážnějších vnitřních konfliktů i bez vojenských převratů a diktatur, tolik charakteristických pro země tohoto regionu. Levicové síly v této zemi jsou pozoruhodně silné. Chile byla například jedinou zemí Latinské Ameriky (s výjimkou Kubu, pochopitelně), kde komunistická strana nejenže legálně působila, ale měla i své významné pozice v parlamentu a jiných politických a společenských místech.

V dalších ohledech šlo však o typickou latinskoamerickou zemi. Z průmyslu měla jednoznačně největší význam těžba nerostů, zejména mědi. Toto odvětví bylo z 91 % ovládáno americkými korporacemi Kennecott Cooper Corporation a Anaconda Cooper Corp. Rovněž situace v zemědělství byla zcela jihoamerická. 62% půdy patřilo 0,7 % vlastníků. 83% vlastníků mělo pouhých 11% půdy. Hlavní část zemědělského obyvatelstva pak tvořili peoni, kteří pracovali na statcích za pronájem statkářské půdy.

V šedesátých letech byla rozhodující politickou silou v Chile Křesťansko demokratická strana (PDC). Presidentský úřad vykonával křesťanský demokrat, dr. Eduardo Frei (a Chile byla presidentská re-

publika.) Názorově by li křesťanští demokraté rozprostřeni od pravého po levý střed Programovým heslem této strany bylo „revoluce ve svobodě“ a „křesťanský socialismus“ Podstatou této koncepce bylo provádění omezených sociálních reforem ve prospěch

společném kandidátovi, socialistovi dr. Salvadoru Allendemu. Vytvořila se tak koalice lidových sil „Lidová jednotá“ (Unidad Popular) Jádrem této koalice se stala socialistická strana (PS), členka Socialistické internacionály. Vzhledem k tomu, že v Chile opanovaly

Allende na jednom z mnoha mítinků.

pracujících. Zahájila také svůj opatrný program pozemkové reformy.

Podobně i v jiných oborech narážela umírněná reforma PDC na sklonku šedesátých let na své meze. Ekonomická situace se zhoršila, životní úroveň citelně klesala. Program omezených reforem již nestačil. Chilská společnost stála, jak se zdálo před zásadními změnami. Jediné, co tomu zatím stálo v cestě byla roztržitost a rozhádanost Chilské levice.

Před presidentskými volbami v roce 1970 se levici přece jen podařilo dohodnout se na

levý střed Radikální strana a křesťanští demokraté, nedošlo u chilských socialistů, na rozdíl od západoevropských, k odhození marxistické doktríny, nehledě na skutečnost, že v zemi neztratily myšlenky radikální systémové změny svou přitažlivost pro široké vrstvy pracujících. Trvajících atraktivita takovýchto koncepcí je jednou ze základních odlišností strategicko-taktické situace v rozvojových zemích od většiny vyspělých států

Dále do lidové jednoty patřila Komunistická strana Chile (PCCH), jedna z nejortodoxnějších prosovětských stran

vůbec. V parlamentních volbách v roce 1969 skončila na třetím místě a byla nejsilnější levicovou stranou v zemi.

Členem koalice se stala také Radikální strana (PR).

Z méně významných stran do Lidové jednoty patřilo Hnutí lidové akční jednoty (MAPU),

jež vznikla těsně před volbami oddělením radikálně levicové platformy křesťanských demokratů. Dále levicově liberální Hnutí jednotné lidové akce (API), Křesťanská levice (IC) a Lidový socialistický svaz (USP).

Vedle politických stran sdružených do Unidad Popular existovala v zemi ještě jedna velevýznamná levicová síla, Hnutí revoluční levice (MIR). Tento radikálně levicový směr se původně hlásil k maoismu. Rozhodující vliv však na něj měly myšlenky guevarismu. Přívrženci MIR se rekrutovali především z řad mladé inteligence. Slabinou tohoto hnutí bylo sektářství, dogmatismus, myšlenkový schématismus a spíše maloburžoazní revoluční avanturismus než opravdové proletářské vědomí.

Hnutí MIR odmítalo pokojnou cestu k socialismu jako ne-reálnou. Opíralo se mimo jiné o argumenty Che Guevary, který v roce 1962 (zejména s poukazem právě na politickou realitu Chile) prohlásil „Hovoříme-li o dobytí moci volební cestou, pak naše otázka je stále stejná. Jestliže se určité lidové hnutí dostane v nějaké zemi pomocí lidového hlaso-

vání do vlády a rozhodne se následně začít s velkými sociálními přeměnami, které tvoří zásadní program, na jehož zásadě zvítězilo, nedostalo by se okamžitě do rozporu s reakčními silami této země? Nebyla armáda vždy nástrojem třídního útlaču? Pokud tomu tak je, je logické se domnívat, že armáda se postaví za svou třídu a vstoupí do konfliktu s utvořenou vládou. Taková vláda může být svržena státním převratem, více či méně krvavým, hra může začít znovu a trvat do nekonečna.“ Jak prorocká se ukázala být tato o jedenáct let později!

Presidentské volby, které proběhly 4.září 1970, vyhrál socialista Allende ziskem 36% hlasů. Těsně tak porazil kandidáta pravicové Národní strany (PN) Jorgeho Alessandridise, který získal 34 %.

Z volbou presidenta Lidové jednoty se však USA nadále nechtěly smířit. Když neuspělo silové řešení, rozhodli se pro ekonomický nátlak. Americký velvyslanec Korry prý varoval: V případě že Allende převezme vládu, uděláme všechno, co je v naší moci, aby Chile a Chilané strádali tím největším možným nedostatkem a bídou. Zahájíme politiku dlouhodobého škrcení chilské ekonomiky, a tak bude dost času ukázat světu ty nejhorší rysy socialistického systému.....“ A co Američané slíbili, to také plnili..... ale o tom až za chvíli. Lidová jednota v čele s prezidentem Allendem se ujala vlády.

Začala uskutečňovat rozsáhlá opatření ve prospěch pracujících. Zahájila budování sociálního státu hodného toho jména. Snažila se rovněž zlepšit životní podmínky v předměstských favelách, zaváděla sem vodovod a elektřinu, budovala tady zdravotní stanice, zahájila systém veřejné výstavby, která měla obyvatelům těchto slumů zajistit důstojnější bydlení.

Začala také rozsáhlá cenová regulace, někdy dokonce zmrazení.

Se vši vervou byl také spuštěna radikální pozemková reforma. Byla zabráná veškerá půda nad 80 ha a rozdělena bezzemkům a malorolníkům.

Vláda také zahájila rozsáhlé znárodnění v oblasti služeb a průmyslu. Byly vyvlastňovány velké průmyslové závody, bankovní sektor i telekomunikace (to se bolestně dotklo americké společnosti ITT).

A uskutečněn byl i nejdůležitější bod vyvlastňovací politi-

potravin, která se starala, aby se každému dostalo jeho přídelu a v nezanedbatelné míře tak dokázala eliminovat černý trh.. Ale nejpozoruhodnější lidovou iniciativou této doby bylo hnutí cordones industriales.....O co šlo? Vláda zpočátku řídila znárodně-

Generál Pinochet - jeden z nejkrvavějších diktátů Latinské Ameriky

ky, znárodnění těžebních společností (které byly, jak již bylo řečeno, v rukou amerických korporací).

Bylo by ovšem nesprávné, kdybychom si představovali, že všechny reformy byly uskutečňované jen ze shora a lid je pouze pasivně přijímal. Ne, právě v téhle době měli obyčejní lidé poprvé pocit, že mohou ve své zemi sami něco ovlivňovat... ne, všechno, tedy skoro všechno. Poprvé ve svém životě se necítil prostý člověk pouhým nástrojem v rukou mocných, ale jako, ve společnosti s druhými, skutečným pánem nad svým životem.... Lidé se například spontánně zapojili do budování veřejných zdravotních stanic a středisek. V době problémů s nedostatkem potravy (ještě o něm bude řeč) sami vytvořili lidovou rozdělovnu

podniky ze shora a prostřednictvím dosazených ředitelů. A právě v opozici proti tomu se spontánně objevilo výše uvedené hnutí. V rámci cordones industriales se dělníci sami a prostřednictvím svých volených orgánů ujímali organizování výroby na podnikové i nadpodnikové úrovni....

Správná levicová politika se skutečně nemůže omezovat pouze na centrální organizování, jejím nejdůležitějším úkolem je otevřít prostor pro iniciativu ze zdola.

Řekli jsme si, že se administrativa USA nikdy nechtěla smířit s existencí socializujícího režimu v Jižní Americe a k jeho likvidaci se snažila využít ekonomických pák. To pro ni nebylo nic těžkého, když si uvědomíme, že veškerý chilský průmysl byl závislý na amerických technologiích. Od

tehdy již USA neprodaly Chilanům žádné náhradní díly, žádné stroje, a navíc ještě zorganizovaly odchod expertů z Chile.... Pro národní hospodářství této země to znamenalo těžkou ránu. A americký kapitál dokonce vyvolal i pokles cen mědi, nejdůležitějšího chilského vývozního artiklu. Zahraniční banky přestaly Chile poskytovat úvěry. USA tlačily na cizí vlády, aby také ony neposkytovaly žádné úvěry. V zemi se projevil akutní nedostatek deviz. Chile navíc splácela kompenzace za znárodněný americký majetek! Rozhodla se proto vyplácení této kompenzace zastavit. Odůvodňovala to poukazem na skutečnost, že v minulosti americké korporace z tohoto majetku dosahovaly mimořádně vysokých výnosů a tím se tedy tento již vlastně splatil. To si ovšem americký kapitál nenechal líbit. Kennecott Copper Corporation zahájila proti Chile mezinárodní arbitrážní řízení.

Jediná možnost pro vládu Lidové jednoty bylo obrátit se na SSSR a východoevropské země. Ale ani zde nepochodila. Východní blok poskytl jen velmi omezené dodávky, a ještě za podmínek téměř lichvářských.

V Chile propukl akutní nedostatek potravin. Byl to jednak nechtěný důsledek pozemkové reformy.. Dílem to byl i důsledek záměrné sabotáže. Lvi podíl na této situaci měl ale nedostatek valut. Nebylo možno nakupovat hnůj a postřiky, eventuálně pohonné hmoty a náhradní díly do zemědělských strojů, což se zákonitě projevilo na úrodě. A kromě toho, Chile nebyla zcela potravinově samostatná. A na dovoz potravin tedy nebyly prostředky.

Všechny tyto poruchy hospodářství a následné snížení životní úrovně, vyvolalo značný odpor příslušníků středních i částí nižších vrstev (vyšší vrstvy nenáviděly vládu pochopitelně již od samého začátku). Charakteristickým fenoménem těchto časů se stal tzv. „pochod prázdných hrnců“.

Lidé však projevovali nespokojenost s vládní politikou i jinými než úsměvnými způsoby,

teroristickými útoky. A to jak z krajní pravice, zde nechvalně proslula zejména fašizující organizace „Vlast a Svoboda“ (-PL), tak i ze strany levicových extrémistů.

Velmi razantní akcí odporu proti vládě se stala stávka autodopravců v říjnu 1972. V zemi, kde silniční doprava je jednoznačně dominantní forma, je takováto stávka nesporně způsobila dovést zemi až k totálnímu kolapsu. K této sabotážní aktivitě se přidala i značná část malopodnikatelů. Ale nebyla to jen pravice, která ostře odmítala vládní politiku. Nezanedbatelná část dělnictva a dokonce i radikálnější polovina vládního bloku, požadovali, aby byl buržoazní státní aparát, včetně armády a bezpečnostních sborů, nahrazen revolučními orgány pracujícího lidu. Hnutí MIR, které zpočátku vládu tolerovalo, nezůstalo jen u slov. Zakládaly v zemi „osvobozené zóny“, ve kterých neuznávali vládní svrchovanost (zde mimo jiné konfiskovali i zemědělský majetek pod 80ha), pašovali do Chile zbraně, organizovali v zemi vojenské výcvikové tábory pod vedením na Kubě vyškolených instruktorů.....

Chilský národ se změnil k nepoznání. Země, která byla vždy hrdá na svou demokracii, na schopnost mírovými prostředky řešit vnitřní spory, se rozpadl na dva nesmiřitelné se nenávídějící bloky. Země stála před reálnou hrozbou občanské války. Prezident Allende byl nucen spojit se s armádou. Vojáci mu pomohli vypořádat se ze stávkou autodopravců. Na oplátku musel zase on podepsat zákon o kontrole zbraní. Tento zákon stanovil přísné tresty za jejich nepovolené držení, dával také velmi rozsáhlé pravomoci policejním silám při pátrání po

gálních zbrojnicích. Zákon sice výrazně omezil riziko občanské války, zamezil však v účinnějším odporu proti puči, který zanedlouho přišel.

Allendemu bylo jasné, že jeho politický projekt selhal. Rozhodl se tedy odstoupit. Ovšem, hrdým způsobem. K tomuto účelu chtěl použít lidového hlasování o své politice, institutu chilské ústavy. V pří-

zpočátku se k tomuto záměru nepřipojoval, a bez jeho podpory nemohl být uskutečněn. V okamžiku, kdy se dozvěděl o přípravě referenda si uvědomil, že „budťo teď a nebo nikdy“. Přidal se ke spiklencům ...a „první“ 11. září bylo na světě!

Generál Pinochet zradil důvěru. Ale tím kdo rozhodně nezradil byl prezident Salvador

Stráž na neslavně proslulém Národním stadionu

padě, že v takovém referendu prezident uspěje, má právo rozpustit parlament a vypsat do něj nové volby. Prohra pak znamená nové prezidentské volby.

Prezident měl v úmyslu informovat veřejnost o výpovědi lidového hlasování 14. září 1973. 7. září o tom zpravil vojenské pohlaváry..... A právě tehdy se na scéně objevuje generál Augusto Pinochet, hlavní postava budoucího horroru. Generál, který byl nejvyšším velitelem pozemních sil, věděl, že se v ostatních složkách ozbrojených sil plánuje vojenský převrat.

Allende! nepřestal svému lidu sloužit, ani když bylo jasné, že to znamená jistou smrt. (Odmítl dokonce vzbouřenci mu nabízené letadlo, ve kterém mohl i s rodinou utéci do bezpečí.) Zůstal prezidentem až do samého konce. Jeho od pasu až ke krku ze samopalu rozstřílené tělo znamená nejen smrt tohoto velkého muže, ale i smrt chilské demokracie ...

Vlády v zemi se chopila čtyřčlenná junta, do jejíhož čela se později vyhoupl Pinochet. Junta okamžitě zahájila bestiální teror. Zatýkala přívržence levice, a mučením je nutila udávat. Snažila se z nich v mučírňách vypáčit informace, kde se

ještě nacházejí neodhalená skladiště zbraní. Jako své poradce využívali Chilští katani bývalé nacisty. Učili se také ze zkušeností jiných represivních diktatur v regionu (a jejich prostřednictvím od CIA) Surové bití, elektrické šoky, odpírání spánku, sexuální násilí, kastrace, drogy.....to jsou jen některé z oněch příšerných metod. Leckdy ani nebylo cílem mučení získávání informací, ale prachobyčejná touha po odplatě vůči nenáviděným levičákům. Známy je například osud populárního levicového zpěváka a kytaristy Victora Jarry, kterému tyto zrůdy připravily trýznivou smrt. Žaliva užiznuté zpěvákovy ruce jsou toho dokladem ...Nový režim byl tak bestiální, že se nezastavil dokonce ani před mučením malých dětí, ve snaze přinutit jejich rodiče mluvit..... Hlavní stadion v Santiagu de Chile (ano, byl to zrovna ten stadion, kde českoslovenští fotbalisté vybojovali druhé místo na mistrovství světa) proměnili chilští vrazi v jeden velký koncentrační tábor. A nebyl to zdaleka jediný koncentrák. Ty začaly vznikat doslova jak houby po dešti. V poušti Atacama, na ostrovech jižní Patagonie (zde byl například tábor na ostrově Dawson, určený pro bývalé vládní špičky) a ze začátku dokonce i na lodích. Zvláště ty měly špatnou pověst. Vyprávělo se, že vyplouvají od Chilského pobřeží a po několika týdnech se vrací.... ale s polovinou vězňů.

Počet obětí vojenského puče odhadovala Amnesty International na více než 20 tisíc. tyto oběti ovšem většinou patří do kategorie tzv. zmizelých. Přesně prokázaných obětí vojenské diktatury je podle Rettigovy komise okolo 2200.

DANIEL KOVAL

článek byl redakčně krácen, plná verze na www.socsol.cz

Solidarita

1 700
18 000
100 000
172 miliard

Výzva pro protiválečné hnutí

Solidarita

Francouzi řekli „NON“ Evropě
Imperiálních v Ekonomického liberal
Demontáže sociálního

Solidarita

Pravé důvody vzpi
francouzských před

Solidarita

83 % Čechů je hloupých
americké protiraketové základny

**Bída
Rasismus
Nezaměstnání**

Děti imigrantů nejsou zločinci

Předplatte si Solidaritu

Zaujaly Vás články v tomto čísle? Předplatte si Solidaritu a dostáváte aktuální číslo vždy, když vyjde. Časopis Solidarita se snaží přinášet zprávy z protiválečného a antikapitalistického hnutí, stejně jako analyzovat situaci v ČR. Jsme otevřený časopis, který vítává Vaše příspěvky. Kontaktujte nás!

Socialistická Solidarita (SocSol) je skupina, která je aktivní v:

- * protiválečném hnutí a hnutí proti okupaci Iráku
- * boji proti rasismu a fašismu
- * mobilizaci na Evropské sociální fórum
- * boji proti sociálním škrtům a neoliberalismu
- * alterglobalizačním a antikapitalistickým hnutím

Také pravidelně organizujeme veřejné debaty na rozličná témata - od budoucnosti antikapitalismu až po jaký svět chceme, od Che Guevary až po Španělskou občanskou válku.

Více informací o aktuálních akcích na www.socsol.cz

PŘIDEJTE SE K SOCSOL!

- ☐ Chci více informací o Soc Sol a jejích aktivitách
- ☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

E-mail:.....

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: **Socialistická Solidarita, : P.O. Box 1002, 111 21 Praha 1**

50m „překvapení“

Aktivisté Iniciativy Ne základnám se rozhodli ve čtvrtek 7.září spustili z věže Staroměstské radnice obří transparent s logem iniciativy a s pozvánkou na loučový pochod 11.září. Jak se jim to podařilo posuďte z fotografie.

Akce byla součástí kampaně iniciativy proti raketovému základnám. I přes spekulace o tom, že by se nemuselo jednat o základnu raketovou, ale pouze radarovou, jsou organizáto-

ři připraveni vytrvat ve svých protestech.

Kromě zmíněné zářijové akce se uskuteční také veřejné debaty.

Iniciativa Ne základnám sdružuje téměř 40 organizací a hnutí a také řadu jednotlivců. Informace o jejich aktivitách, spolu s porběhlými akcemi a argumenty proti základnám, je možné nalézt na webových stránkách iniciativy:

www.nezakladnam.cz

Za čím stojíme

PROTI KAPITALISMU

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva. Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejich výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou

dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

SOLIDARITA

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracujících tříd a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracujících třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracujících třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

Protesty učitelů jako možná rozbuška

Oaxaca, město na jihu Mexika, se stalo bojištěm na kterém se noc co noc odehrávají bitvy mezi stávkujícími učiteli a armádou.

Barikády z hořících pneumatik a ostnatých drátů mají každou noc zabránit těm, kteří již zabilí několik protestujících, aby ve svých vraždách pokračovali. Jeden americký voják, který se vrátil z Iráku a jel do Oaxacy na dovolenou, sdělil novinářům: „První věc, která mě napadla, když jsem vystoupil z autobusu, bylo, že jsem zpět v Iráku.“

Učitelé zahájili své protesty poté, co guvernér provincie, Ulises Ruiz, odjel podpořit prezidentského kandidát své strany. Vyjednávání o nové kolektivní smlouvě zůstalo v rukou jeho úředníků a brzy se dostalo do slepé uličky.

14. června se bezpečnostní složky pokusily vytlačit učitele z tábořiště, které si rozbili v centru města. Násilí proti

protestujícím učitelům dalo vzniknout širokému hnutí solidarity. To spojilo nejrozličnější organizace zabývající se sociální problematikou i hnutí původních obyvatel a prohlásilo se v červnu vládním orgánem Oaxacy.

Hnutí přinutilo Ruize, aby se skrýval, a vládu provincie, aby hledala útočiště v hotelích na předměstí.

Centrum města je pod kontrolou sociálního hnutí, které se organizuje demokraticky zdola. V průběhu několika posledních dní policisté v civilu a paramilitantní skupiny zaútočili na alternativní media, aby zabránily šíření zpráv o konfliktu. Důležitosti takového zpravodajství jsou si obě strany vědomy.

Nancy Davies, reportérka

Narconews z Oaxacy, píše: „Modus operandi vlády je používat policisty v civilu, těžce ozbrojené muže, kteří projíždí kolem a snaží se prostřílet si cestu k radiu. Hnutí si vyvinulo obranný mechanismus: blokády autobusů na každé důležité křižovatce. Tím se dají ochránit zbylé radiové stanice. Ve čtvrtích si organizují místní obranu.“

Události se odehrávají na pozadí velkého hnutí v mexické společnosti. 2. června byl vyhlášen za vítěze voleb pravcový Felipe Calderon. Jeho vítězství ale zpochybňují otázky kolem manipulace s hlasy. Jeho levicový protivník, Andres Manuel Lopez Obrador, proto začal organizovat protesty. Přepočítávání hlasů z 9% sporných hlasovacích

míst svědčí o podvodu ve prospěch Calderona.

Volební komise vyhlásila ve čtvrtek 31. srpna vítězem právě Calderona. Obradorovi se podařilo zmobilizovat miliony svých přívrženců a zorganizovat jedny z největších demonstrací v mexické historii. Na 16. září chystá „národní demokratické shromáždění“. Jeho cílem je spojit různorodé organizace a společně se postavit jak výsledkům voleb, tak sociální nespravedlnosti.

Pokud se podaří, aby se hnutí učitelů z Oaxacy spojilo s hnutím Andrea Obradora, může vzniknout obravdu výbušná směs.

Podle Socialist Worker
JAN MÁJÍČEK

35 let od povstání ve věznici Attika

13. září 1971 se na území USA odehrála nejkrvavější jednodenní bitva mezi Američany od dob občanské války.

Vzpouza ve věznici Attika v New Yorku.

Podmínky v tomto nápravném zařízení byly opravdu otřesné. Vlastně bychom ani ne měli mluvit o „nápravném“ zařízení, ale o instituci určené k izolaci těch, kteří se společností (rozuměj kapitálu) nehodí a kteří jsou v důsledku frustrace

i hmotné nouze nebezpeční.

Ale, vraťme se k životním podmínkám vězňů. 14 až 16 hodin denně byli zavřeni v několikánásobně přeplněných celách. Za svou práci vydělávali 30 centů denně. Jídlo bylo jednotvárné a nedosahovalo standardů co se týká nutriční hodnoty. Vězni se mohli sprchovat nejvýše jednou týdně a ještě ve studené vodě, korupce a brutalita dozorců, téměř žádná ochrana před

násilím ze strany spoluvězňů, nedostupná lékařská péče. A také silná proscenost atmosféry rasismem. Většina vězňů byla totiž africko amerického či hispánsko amerického původu, ale téměř všichni dozorcí byli bílí.

Lidská práva ale nelze „stlačovat“ do nekonečna. Dojde-li k překročení určité meze, následuje exploze.

8. září se v Attice odehrál incident, v důsledku kterého byl vězeň Dewer odveden do korekce a tam surově zbit. To se brzy rozkřiklo mezi ostatními vězni v jeho skupině a vyvolalo to mimořádně silné rozhořčení. Příští den, při raní vycházce, se tyto vězni vzepřeli strážím a zaútočili na uzavírací oddělení, které od sebe oddělovalo čtyři bloky věznic. V důsledku špatného stavu, mříže u uzavíracího oddělení tento nápor nevydržely a vězňům se otevřel průchod do všech bloků. Kromě toho se zmocnili klíčů, které jim umožnily otevírat další katry. Vzbouření postupně ovládli celou věznici a dozorce zajali jako rukojmí. Policii se sice

posléze podařilo ovládnout většinu věznic, ale vězni stále ještě ovládali jeden dvůr a drželi 39 dozorců jako rukojmí. Do čela vzbouřenců se postavili Blacks Panthers, jedna z nejuvědomělejších sil americké underclass. Začalo vyjednávání. Vězni mimo jiné požadovali úplnou amnestii a dopravu do „neimperialistické země“(!) Vrchní ředitel newyorských nápravných zařízení navrhl za vzbouřencům program liberalizace a humanizace vězeňského života. Mimo jiné i to, aby se na práci vězňů vztahoval předpis o minimální mzdě. Jednání se vlekla čtyři dny. Během této doby podlehl svým zraněním z počátku vzpoury jeden dozorce. Vězni si byli vědomi toho, že kdyby nebyl prosazen požadavek amnestie, došlo by k vynesení rozsudků smrti. To se zejména týkalo vězňů odsouzených na doživotí. Kompromis již nebyl možný. Ráno 13. září zahájila policie útok na věznici. Po 15 minutách ji dobyla. Operace si vyžádala 29 mrtvých vězňů a 10 dozorců

DANIEL KOVAL

Předplatte si Solidaritu

- ☐ Chci si předplatit 6 následujících čísel za 100 Kč.
- ☐ Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, P.O.Box 1002, 111 21 Praha 1, nebo objednávejte na solidarita@socsol.cz
Kontakt: 604 35 72 15 // www.socsol.cz